

RE-PE-T-HA – A TANÁRKÉPZÉSRŐL FÉLIDŐBEN**CHRAPPÁN MAGDOLNA**

a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának
főiskolai docense
chrappan.magdolna@arts.unideb.hu

2011. március 4-én rendezték Debrecenben a Repetha-projekt félidős konferenciáját. A konzorcium, amelynek a Debreceni Egyetem, a Nyíregyházi Főiskola és a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola a tagja, a TAMOP-4.1.2/B projekt keretében vállalkozott a pedagógusképzés és -továbbképzés megújítására.

A rendezvény tematikai csomópontjait a tanárképzés várható szabályozásának aktuális állapota, másrészt a Debreceni Egyetem vezette projekt félidős beszámolója jelentette. A szervezők éppen ezért a teljes délelőtti programsávot a tanárképzés koncepcionális bemutatásának szentelték, míg a délután szólt a konzorciumi partnerek által eddig elvégzett szakmai fejlesztésekről és a hátralévő időszak terveiről.

A rendezvény egyik legnagyobb érdeklődéssel várt programja a *tanárképzés és a kapcsolódó területek*: a továbbképzés és a pedagógus életpályamodell törvény-előkészítő folyamatainak aktuális állásáról szóló beszámoló volt, amelyet *Vancsó Ödön*, a NEFMI Felsőoktatási Főosztályának helyettes vezetője tartott. A koncepció vitája és a kodifikálási folyamat még tart, éppen ezért meglehetősen nehéz olyan stabil elemeket kiemelni a leendő szabályozásból, amelyek biztosan részét képezik majd a tervek szerint még a nyár előtt elfogandó felsőoktatási törvénynek.

A főosztályvezető-helyettes elmondta, hogy a jelenlegi helyzetben az egyeztetések, a már elhatározott lépések szabályozási háttérének kialakítása, továbbá a még bizonytalan elemek előkészítése és társadalmi vitája zajlik, utóbbit az elengedhetetlen szakmai közmegegyezés feltételének tekintik. A minisztérium egymásra épülőnek értelmezi a három alapvető oktatási törvényt, a közoktatásit, a felsőoktatásit, valamint a pedagógus életpályára vonatkozót. A tanárképzés szabályozása nem lehetséges ugyanis a közoktatás tanárszükségleteinek ismerete nélkül, az életpályamodell megvalósulása pedig alapfeltétele a tanárképzés iránti érdeklődés és elköteleződés fokozódásának, ami alapja az egyik legfontosabb célkitűzés, a tanárképzés minőségi javításának.

A másik fontos törekvés, hogy a tanárképzési struktúra a lehető legrugalmasabb legyen mind a szakpárosítás, mind az átjárhatóság tekintetében. A részletek pontos kialakítása még zajlik, biztosnak tűnik azonban, hogy a közismereti tanárképzés zömét adó szakokon kétszakos, osztatlan képzés folyik majd, bemeneti feltételként mindkét szaktárgyból emelt szintű érettségi vizsgával. Kérdésre válaszol-

va a főosztályvezető-helyettes a két szak teljes egyenértékűségéről biztosította a jelenlévőket. Ugyanakkor maradnak olyan szakok, amelyek megtartják az osztott jellegét, azonban ennek szerkezeti és működési paraméterei még nem véglegesek, ahogyan további szakmai egyeztetés szükséges több kérdésben is, például abban, hogy egyszakos tanári oklevelet kizárólag levelező tagozaton lehet-e szerezni, vagy például, hogy konkrétan mely, úgynevezett csak másodikként felvehető szakok maradnak meg a graduális és melyek tolnak ki a posztgraduális képzési sávba.

A továbbképzés tekintetében elhatározott változás, hogy a képzési rendszer egészét a felsőoktatási intézményekhez allokálják, a jelenleg a piacon lévő, pedagógusképzéssel foglalkozó vállalkozások pedig csak velük együttműködve vehetnének részt például az Európai Unió nagy projektek megvalósításában. Ezen pályázati kiírások is átalakulnak, egyrészt, hogy a formális és kevésbé hatékony képzések helyett a tanárok tényleges szükségleteit figyelembe vevő tartalmak jelenjenek meg, továbbá külön források állnak majd rendelkezésre a folyamatos szakmai monitorozáshoz.

Megnyugtatónak tűnt az a kijelentés is, miszerint a 2012 szeptemberétől induló osztatlan tanárképzést csak a következő soros akkreditáció alkalmával kell minősíteni, addig mindazon szakokon, amelyekre a FOI-nak diszciplináris mesterszakos képzési jogosultsága van, elindíthatók a tanárszakok.

Vancsó Ödön kérdésre elmondta, hogy meg fog szünni a 2 féléves kiegészítő mesterszakos tanárképzés, valamint hogy a minisztérium támogatja azt a törekvést, amely a szak módszertannak, mint tudománynak a doktori képzésben való megjelenését szorgalmazza, ami a tanári munka tudományos jellegét és elismertségét segítheti. Jelenleg erre elsősorban a természettudományos tárgyak esetében van példa, de Magyarország így is komoly lemaradásban van más országokhoz képest.

A Debreceni Egyetem azon kevés intézmény közé tartozik, ahol a közismereti szakok mellett a művésztanár-képzés is a képzési struktúra része, és a Zeneművészeti Kar tevékenysége a tanárképzés e speciális szegmensében országos jelentőségű. *Duffek Mihály* dékán előadása a *művésztanár-képzés* osztottá válásának folyamatát és dilemmáit mutatta be, jelezve, hogy a sajátos felvevőpiac és a minőségi alap- és középfokú képzés miatt e területen az alapképzés utáni szelekció szükségtelen és erőforrás-pazarló volna, mert a minőségi szelekció a zenei képzés sokkal korábbi szakaszában megtörténik. Hangsúlyozta, hogy a képzés a Bologna-rendszerben is tökéletesen tud működni, és a debreceni kiemelkedő abban a tekintetben, hogy a közismereti tanárképzésben alkalmazott tanári modul harmonikusan integrálódik a zenei tanárképzésbe, mert sikerült kialakítani egy olyan változatot, amely a különböző pedagógiai-pszichológiai tematikus egységeket speciális zenepedagógiai-metodikai tartalmakkal dúsítja.

A délutáni program a REPETHA-projekt eddig elvégzett munkájának bemutatásáról szólt. *Chrappán Magdolna* szakmai vezető nyújtott *általános áttekintést a projekt elmúlt egy évről*, valamint szakmai prioritásairól. Kiemelte, hogy a deb-

receni konzorcium a pedagógusképző-hálózat kötelező kiépítése mellett a fő szakmai hangsúlyt a tanárszakok módszertanaira helyezte, az erőforrások és az infrastrukturális fejlesztések túlnyomó része erre a területre irányult. A projektben sikerült elérni, hogy minden szakmódszertan megfelelő számú élvonalbeli oktatástechnikai eszközzel rendelkezzen, és azok professzionális használatát is elsajátíthassák a kollégák. A szakmódszertanok mellett a projektben úgynevezett horizontális munkacsoportok is működnek, amelyek a projektmódszer, a kompetenciaalapú oktatás generális kérdéseivel foglalkoznak, és minden szakterület számára hasznosítható szakmai anyagokat, programcsomagokat, kompendiumokat készítenek. Külön teamek foglalkoznak a tanárképzésben általánosan alkalmazandó elektronikus tanulási és portfólió keretrendszer, a Moodle és a Mahara bevezetésével és a résztvevő oktatók felkészítésével. A projektben külön figyelmet szentelnek a tudományos disszemináció kérdésének, több területen, többek között a kompetenciaalapú oktatás implementációjára, a pedagógusok továbbképzési terveire és a doktori képzések iránti érdeklődésre vonatkozó regionális, illetve országos kutatásokat indítanak. Utóbbi kutatás különösen azért jelentős, mert közvetlenül a koncepcióalkotás szakaszában lévő életpályamodellre vonatkozik, így a döntéshozók számára is hasznos adatokkal szolgálhat, továbbá igyekszik sokrétűen feltárni a gyakorló pedagógusok tudományos kutatásokkal kapcsolatos involváltságát. *Vancsó Ödön* kijelentéséhez kapcsolódva elhangzott, hogy a DE BTK Humán Tudományok Doktori Iskola Neveléstudományi Programja erősíteni kívánja a tanárképzéssel és a közoktatási praxissal kapcsolatos doktori kutatásokat. Ezt erősítendő tudatosan integrálja a különféle szakmódszertani területeket, e félévtől biológia és kémia szakmódszertani doktori témákat hirdetett a program, amelyet további szakmethodikák követhetnek majd.

A projektnek kötelezően kiemelt feladata a pályázati kiírásban szereplő regionális pedagógusképző központ kialakítása. Ez azonban a változó szabályozási környezet miatt egyelőre várat magára, hiszen az új tanárképzési és -továbbképzési jogszabályi keretek alapvetően meghatározzák az intézmények piaci lehetőségeit és együttműködési kereteit, jóllehet, a konzorciumi partnerek a képzési szinergiák kihasználásában érdekeltek, ennek konkrét megvalósítása a következő projektidőszak feladata.

Gaál István projektmenedzser, a Tudományegyetemi Karok elnöke a *debreceni egyetem tanárképzésének történetét* tekintette át, egészen az egyetem 1912-es megalakulásától kezdve. A téma különös apropója a törvénykonceptióban is megemlített, de nem részletezett Tanárképző Intézet. Az előadásban átfogó kép rajzolódott ki a Tanárképző Intézet eredeti, 19. század végi formájától a szocializmus évtizedei alatt megszokott egysíkú szervezeti megoldáson át a jelenlegi irányítási struktúráig. Az egyetemi képzési struktúra nem választható el a debreceni gyakorló iskolák történetétől, amelyek a kezdetektől nagyon hatékonyan tudtak hozzájárulni a tanárképzéshez, és mindig a város és a régió legeredményesebb intézményei voltak. A Debreceni Egyetem tanárképzését jelenleg egy testület, a Tanárképzési Kol-

légium koordinálja, amelyben a pedagógiai-pszichológiai modulért felelős tanszék, a szakmódszertanok, a gyakorló iskolák, továbbá az érintett karok vezetői mellett a hallgatói önkormányzat képviselői is jelen vannak. A szervezés adminisztratív feladatait pedig a Tanárképzési Csoport látja el. Az érdekes történeti áttekintést poszter egészítette ki, amely sok érdekes adalékot ismertetett meg az érdeklődőkkel.

Minden természettudományos tantárgyra kiterjedő munkát végez a *természettudományos szakmódszertani* munkacsoport, amelynek eddigi eredményeiről *Revákné Markóczy Ibolya* munkacsoport-vezető számolt be. A munkacsoport olyan módszertani tananyag-csomagot készít, amely általános természettudományos módszertani fejezetet, valamint tantárgyspecifikus részeket egyaránt tartalmaz. A munka során a belső elemzések mellett a közoktatásban dolgozó pedagógusok, gyakorlóiskolai tanárok közös workshopján alakították a koncepciót, amelynek központi elemei a problémaközpontú, kutatási alapú, konstruktív pedagógiai alapon álló, élményszerű természettudományos oktatás, illetve ezen szemlélet kialakításának módjai a tanárjelöltekben.

Az új tanárképzésnek a jelenlegi és a jövőbeni koncepció szerint is eminens része az összefüggő gyakorlat. Ennek központi kérdése a *mentoriskolák és mentortanárok kiválasztása*, felkészítése arra a rendkívül komplex feladatra, amit a tanárjelöltek fél éves (vagy a tervek szerint egy éves) folyamatos mentorálása, szakmai szocializációja jelent. A projektben e témának külön munkacsoportja van, amelynek vezetője, *Veressné Gönczi Ibolya* mutatta be a konzorcium álláspontját és a Debreceni Egyetemen folyó mentortanári szakvizsga első évének adatokkal alátámasztott tapasztalatait.

Dávid Mária, az Eszterházy Károly Főiskola tanára az egri kollégák munkáját tárta a konferencia közönsége elé, amely a TÁMOP-4.1.2.B projekt egyik országos feladatát, a *pályaalkalmassági sztenderdek* rendszerének kialakítását célozza. A téma a tanárképzés egyik érzékeny és megoldatlan kérdése, amit a munkacsoport tudományos alaposan tár fel. Ennek részét képezi országtanulmányok készítése és interjúk felmérés az érintettek körében, valamint egy interaktív felület segítségével országos eszmecsere kialakítása, amihez kérte a jelenlévők aktív részvételét, és amelynek tanulságait beépítik a végső eredményekbe.

A konzorcium szakmai bemutatkozása ez alkalommal a művészeti területet helyezte reflektorfénybe, így a zenei és a vizuális munkacsoportok munkájába és terveibe pillanthatott be a konferencia hallgatósága. A *zenetanárképzéshez* több olyan metodikai multimédiás csomagot készítenek a közreműködők, amelyek kuriózumnak számítanak, a munka gerincét a különböző hangszeroktatási módszerek, hangszertörténeti tanulmányok, és a régió népzenei gyűjtése képezi.

Orosz Csaba a Nyíregyházi Főiskolán több éve működő *vizuális nevelési műhely*, a VINYL projektjeiről, performance-airól, a kreativitásfejlesztésben betöltött szerepéről beszélt, a témához illő kreatív megjelenítést alkalmazva. A REPETHA

projekt keretében többek között ezt a kezdeményezést tudják támogatni, valamint tanulást segítő anyagok, elektronikus interaktív felületek segítségével megoldható további fejlesztések megjelenése várható a futamidő végéig.

Buda András és Papp Gyula munkacsoport-vezetők a projekt egyik alappilléreinek számító tevékenységet, az elektronikus tanulási formák és környezet megteremtésének eddigi eredményeit mutatták be. Az elmúlt egy év során megtörténtek az eszközbeszerzések és az oktatók felkészítése, a tanfolyamok iránti érdeklődés azonban nagyobb, mint amit eddig sikerült kielégíteni, mi több, a projekt közreműködőin túl a többi oktatóit is bevonjuk a képzésekbe.

A projekt szerteágazó struktúrája és majd' minden tanárképzési területre kiterjedő tematikai tagoltsága miatt csak a munkacsoportok egy részének adódott plenáris bemutatkozási lehetőség, a többi munkacsoport tevékenységét erre az alkalomra készített posztereken ismerhették meg a résztvevők.

A konferencia teljes anyaga (köztük az előadások prezentációi és a poszterek), valamint a projekttel kapcsolatos egyéb információk megtalálhatók a www.repetha-detek.unideb.hu honlapon.